

Tytuł: Wprowadzenie do mechaniki pękania

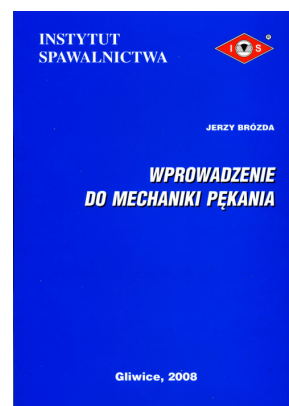
Opracował: Doc. dr inż. Jerzy Brózda

Rok wydania: 2008

Wydawca: Instytut Spawalnictwa

Liczba stron: 49

Format: B5

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
2. SPOSOBY USZKODZENIA KONSTRUKCJI.....	6
2.1. Wyboczenie	6
2.2. Odształcenie plastyczne	6
2.3. Nagłe pęknięcie	7
3. PODZIAŁ I ZAKRES ZASTOSOWANIA MECHANIKI PĘKANIA	9
3.1. Znaczenie grubości materiału. Płaski stan naprężeń i płaski stan odkształceń	10
4. PODSTAWY LINIOWO-SPRĘŻYSTEJ MECHANIKI PĘKANIA	12
4.1. Energetyczne kryterium pękania	12
4.2. Sposoby pękania	14
4.3. Uplastycznienie w pobliżu wierzchołka szczeliny	15
4.4. Współczynnik intensywności naprężeń K_I i odporności materiału na pęknięcie w płaskim stanie odkształceń K_{Ic}	18
4.5. Wyznaczanie odporności na pęknięcie w płaskim stanie odkształceń K_{Ic}	20
4.5.1. Wyliczanie K_Q	21
4.6. Przykłady wykorzystania liniowo-sprężystej mechaniki pękania	23
5. PODSTAWY SPRĘŻYSTO-PLASTYCZNEJ MECHANIKI PĘKANIA	27
5.1. Wyznaczanie CTOD	27
5.1.1. Wyliczanie CTOD (δ)	29
5.1.2. Przykład wyników badań CTOD	30
5.2. Wyznaczanie J	31
5.2.1. Wyliczanie wartości J	32
5.2.2. Całka J dla materiałów ciągliwych	33
5.3. Wykorzystanie sprężysto-plastycznej mechaniki pękania do wyznaczania dopuszczalnej (tolerowanej) wielkości wad	34
5.3.1. Poziomy jakości złączy spawanych i przydatność użytkowa konstrukcji	35
5.3.2. Przykłady wyznaczania dopuszczalnej wielkości niezgodności spawalniczych w zbiorniku kulistym	36
6. WZROST PĘKNIĘĆ ZMĘCZENIOWYCH	41
6.1. Obciążenia zmęczeniowe i ich charakterystyka	41
6.2. Krzywa Wöhlera	42

6.3. Prędkość wzrostu pęknięcia zmęczeniowego	43
6.4. Przykład wyznaczania wzrostu pęknięć zmęczeniowych	44
7. ROZWÓJ PĘKNIĘĆ W WYNIKU KOROZJI NAPRĘŻENIOWEJ	46
8. LITERATURA	49

WPROWADZENIE

Mechanika pękania jest stosunkowo młodą dziedziną nauki o materiałach, której główny rozwój odbywał po II-giej Wojnie Światowej. Stanowi metodę przewidywania uszkodzenia konstrukcji zawierających pęknięcia. Posługuje się analitycznymi metodami mechaniki ciała stałego do wyliczenia siły potrzebnej do propagacji pęknięcia oraz metodami doświadczalnej mechaniki w celu scharakteryzowania odporności materiału na pęknięcie. W nowoczesnej nauce o materiałach mechanika pękania stosowana jest jako ważne narzędzie do oceny i poprawy zachowania się materiałów i elementów konstrukcyjnych podczas eksploatacji.

Konstrukcje spawane, w których występują niezgodności spawalnicze lub wady tego rodzaju, jak pęknięcia, przyklejenia, braki przetopu, żużle liniowe i ostre podtopienia, są szczególnie narażone na rozwój tych nieciągłości w postaci pęknięć, często w sposób kruchy. Mechanika pękania, a dla powszechnie stosowanych materiałów konstrukcyjnych - sprężysto-plastyczna mechanika pękania, pozwala na ilościową ocenę wpływu tych nieciągłości na inicjowanie kruchych pęknięć i określenie krytycznej wielkości parametru wad.

W książce przedstawiono podstawowe zasady liniowo-sprężystej i sprężysto-plastycznej mechaniki pękania. Omówiono próby stosowane do wyznaczenia współczynnika intensywności naprężeń K_I i jego krytycznej wartości K_{Ic} , krytycznej wielkości rozwarcia wierzchołka szczeliny δ_c w próbie CTOD oraz całki Rice'a J_{Ic} . Podano również kilka podstawowych informacji z zakresu wzrostu pęknięć zmęczeniowych, który zależy od zakresu zmian współczynnika intensywności naprężeń oraz rozwoju pęknięć w wyniku korozji naprężeniowej.

Praktyczne znaczenie metod mechaniki pękania dla oceny przydatności użytkowej różnego rodzaju konstrukcji, w tym konstrukcji spawanych, podkreślają zamieszczone przykłady z zakresu liniowo-sprężystej i sprężysto-plastycznej mechaniki pękania. Dotyczą one doboru stali o odpowiednich własnościach wytrzymałościowych z punktu widzenia wykrywalności wad o krytycznych wymiarach za pomocą badań nieniszczących oraz oceny wykrytych i przewidywanych pęknięć z uwagi na możliwość inicjowania przez nie kruchych pęknięć w zbiornikach ciśnieniowych. Zamieszczono również przykład wyliczenia wzrostu pęknięć zmęczeniowych pod wpływem cyklicznych zmian obciążeń.

Książka przeznaczona jest głównie dla uczestników systemu szkolenia personelu spawalniczego w zakresie programu nauczania dla Międzynarodowego Inżyniera Spawalnika i Międzynarodowego Technologa Spawalnika, ustalonego przez Międzynarodowy Instytut Spawalnictwa.